

1 september EGIDIUS (GILLES, död 720)

Rådjur är skygga, vackra och alerta – som själen hos en eremit vars uppmärksamhet är ständigt riktad mot Gud. Den helige EGIDIUS (GILLES) levde så. En hind kom till honom, låg vid hans fötter och livnärde honom med sin mjölk. Så sägs det. En gång förföljdes djuret av en kung på jakt. En pil sköts in i grottan och sårade Egidius. Som skadestånd fick han ett kloster på platsen. Han blev abbot där och dog denna dag år 720.

Helige Egidius, du levde i så djup fred med Gud och hans skapelse att ett av skogens skyggaste djur blev din trogna följeslagare och kände sig säker i din grotta. Be för alla ammande mödrar som försöker ge trygghet och skydd åt sina barn, och för alla som med ömhet och kärlek bemödar sig om djurens väl.

2 september HERRENS TÖRNEKRONA
MICHAEL GHEBRE (1790-1855)

Jesu kärlek besvarades med hån och spott. Gudsfolkets kung kröntes med en krans av törnen. För alltid står denna bild framför oss som ett bevis på Guds tålmod och mänsklighetens grymhet. Vem berörs inte av scenen i Johannesevangeliet där det sägs om den misshandlade Frälsaren: *Jesus kom ut, med törnekransen och den purpurröda manteln, och Pilatus sade: "Här är mannen"* (Joh 19:5). *Törne och tistel* var följden av Adams synd (1 Mos 3:18) – här bär Herren detta straff tillsammans med alla Adams barns – och i deras ställe! Mose hörde Herrens röst i den brinnande törnebusken (2 Mos kap 3) – vi ser hans blodiga ansikte och känner honom: Det är Jesus, krönt med törnen!

När vi plågas av svår huvudvärk, förtvivlan, ångest eller förvirring håller vi vårt huvud mellan händerna – smärtan blir för stor. Dagen kan firas som *böndag för alla psykiskt sjuka*. Den salige biskopen Brynolf skrev vackra böner till Kristi kronas ära. Av denna krona, sägs det, fick han en tagg av den norske kungen, en dyrbar relik som sedan förvarades i Skara domkyrka. Må vi med vördnad och respekt möta dem som idag bär en *tagg i själen*, den psykiska sårbarhet som gör vardagen till en ständig korsväg.

Ur den salige Brynolf av Skaras "Törnekronans officium":

För att ha något som liknar törnekronan på hans huvud, så låt oss be om stynget i vårt inre av hälsosam botfärdighet, medlidandet med andras olycka och den tagg som sporrar oss till iver för det rätta. Om vi genomborras av dessa tre taggar, kan vi fly till honom i vår egen nöd.

Kyrkans bön på denna dag:

Allsmäktige Gud, låt oss, som vördar Kristi törnekrona på jorden, i vårt eget kött tåligt lida det som ännu fattas i hans lidanden för hans kropp, som är kyrkan, och en gång krönas av honom med härlighet och ära i himlen.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Kor 12:7-10 samt Joh 19:1-5.

Också idag:

Det etiopiska folkets kristnande började redan på Nya testamentets tid (Apg 8:26-40), men deras kyrka isolerade sig snart från Rom. Många försök till återförening misslyckades. Den salige MICHAEL GHEBRE tog saken i egna händer. Han reste till Rom, blev katolik och präst. Hemma igen fick han munkar och andra med sig innan staten slog till för att stoppa hans arbete. Michael fick livstids fängelse och ögonen utstuckna. Det skedde så sent som 1855. I dag är bara en liten del av etiopierna katolska kristna. De flesta kristna tillhör den kyrka som aldrig återförenades med Petri efterträdare i Rom.

Helige Michael, ditt lands myndigheter såg din strävan efter kristen enhet som ett hot och isolerade dig från världen. Be för alla som i vår tid älskar Kristus och önskar kyrkans enhet, att de skyddas från maktkonflikter, får verka fritt och kan bidra till fred och samförstånd mellan alla kristna, ja mellan alla människor.

3 september Påven GREGORIUS DEN STORE (540-604)

Den starke påven GREGORIUS i Rom – som blev påve denna dag år 590 – kunde i en tid av svåra naturkatastrofer och krig rädda kyrkan från splittring och politisk undergång. Det sägs att på hans förbön tog pesten slut. Gregorius lyckades med diplomatiska medel skydda Rom i en tid då staden hade förfallit på grund av barbarernas plundringar och överfall och hade förlorat sin militära styrka. Han var även mån om goda relationer till det kristna rikets nya starka huvudstad i öster, Konstantinopel. Han skickade den helige Augustinus (inte kyrkofadern, en annan med samma namn!) till England för att missionera. Gregorius betonade kärleken till nästan. Tolv fattiga fick varje dag mat vid hans bord. När en biskop i överdriven missionsiver hade tagit en synagoga från judarna i sin stad befallde Gregorius att den omedelbart skulle ges tillbaka och skrev att man aldrig får tvinga människor att bli kristna, de ska vinnas med mildhet och godhet. Mitt i allt detta skrev han böcker. Den ”gregorianska”

sången är en repertoar av melodier som organiserades av Gregorius för sångarskolan vid hans kyrka. Denne heliga man kallas ”den store” men själv betecknade han sig som ”Guds tjänares tjänare” (jfr Mark 9:35) i sina många brev till tidens stora – varav mer än 800 är bevarade. Denna ödmjuka titel tog alla följande påvar sedan över. Gregorius var *benediktin* – en bland många hundra andligt och pastoralt framträdande biskopar, varav flera blev påvar, som den helige Benedikts orden har skänkt kyrkan. Gregorius skrev själv en biografi över sin ordens grundare.

Kyrkans bön på denna dag:

Fader i himlen, du förfar med mildhet och härskar med kärlek över ditt folk. Ge kyrkans herdar vishetens Ande på den helige påven Gregorius bön, så att de evigt får glädjas när de ser hur ditt folk växer till i nåd och antal.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Kor 4:1-2; Luk 22:24-30.

4 september ROSALIA (död 1160)

Man kan vara så gripen av Gud att man inte passar i några sociala sammanhang. Den heliga ROSALIA från Sicilien drog sig undan till en grotta i närheten av Palermo. I modern tid fann man en text i grottans vägg som hon ristat: ”Jag, Rosalia ... har bestämt mig för att leva i denna grotta av kärlek till min herre Jesus Kristus.” Verklighetsflykt? Eller lycka?

Heliga Rosalia, en hemlig längtan drog dig bort från världen och inriktade dig helt på Gud. Så lär du oss att inget är viktigare än vårt förhållande till honom. Be för oss, som lever mitt i vardagens sociala liv, att vi alltid älskar Gud av hela vårt hjärta, av hela vår själ och med alla våra krafter.

5 september TERESA AV CALCUTTA (Moder Teresa, 1910-1997)

MODER TERESA heter dagens helgon. I Calcuttas soptunnor hittade hon bortkastade spädbarn och tog dem till sig. Hon samlade upp döende från gatan och återgav dem mänsklig värdighet i deras sista dagar. Hon motverkade abort genom att ordna adoptioner. De nödlidande ska vi ”älska tills det gör ont” sade hon. En hel värld stod stilla när denna lilla albanska kvinna, en lugn och oerhört stark personlighet, fick Nobels fredspris 1979 för sitt och sina systrars arbete med utsatta i hela världen. Ingen som var emot religion kunde få fram ett ord när hennes namn kom på tal. Hennes gärningar var ett övertygande bevis för

kristendomens sanning. För nästan alla i den tidens ungdomsgeneration var hon en oslagbar hjälte. FN:s generalsekreterare kallade henne ”världens mäktigaste kvinna” – själv försökte hon bara tjäna Jesus i de fattigaste enligt hans ord i Matt 25:40. Moder Teresa reste runt överallt, hennes närvaro fyllde alla med en känsla av fred och sanning. Hon sade: ”Gud har inte kallat mig till framgång utan till trohet.”

Det berättas att hon en dag tog en liten svältande pojke med sig till en bagarbutik och bad om bröd. Butiksinnehavaren fylldes av förakt och spottade på henne. Då svarade den ödmjuka nunnan: ”Tack för denna present. Och nu har du kanske en present för den här lille pojken också?”

Moder Teresas flicknamn var Anjezë Gonxhe Bojaxhiu. Hon dog 1997 och helgonförklarades 2016. Hennes albanska förnamn betyder ”den lilla blomman”. Hennes vördnad för den ”lilla Thérèse” (av Lisieux) var djup och kanske en nyckel till att förstå hennes liv.

Heliga Teresa av Calcutta, din enkla och övertygande kärlek till de fattigaste av de fattiga var ett tecken på Guds kraft som ingen kan stoppa. Be för alla människor av god vilja att de får del av din styrka och aldrig ger upp inför socialt elände utan börjar där de står och modigt gör sig själva och allt de har till en vacker gåva åt de nödlidande och åt Gud.

6 september ESKIL AV LUND (ca 1100-1181)

Den danske ärkebiskopen ESKIL av Lund, som vördas som salig inom cisterciensorden, lyckades på 1100-talet under stort motstånd från tyska kejsaren och ärkebiskopen av Bremen att få påvens godkännande för att Norden som kyrkoprovinns oberoende av Tyska riket. I striden om detta hamnade Eskil i fängelse i Tyskland fast han bara var på genomresa där. Efter många års kamp för att ge kyrkan stabilitet, och Danmark goda furstar, fick han år 1177 i hög ålder äntligen sin största önskan uppfylld, att få vara en vanlig munk i det franska klostret i Clairvaux, där han som ung hade blivit vän med den helige Bernhard. Eskils liv var en konstant kamp för kyrkans rättigheter och frihet från furstarnas dominans. Det är egentligen en kamp vi alla står i – var vi än är. Sätter du Kristus och hans kyrka före alla jordiska makter, kan du räkna med problem. Man ser misstänksamt – eller avundsjukt – på din inre frihet.

Salige Eskil, under din fasta ledning avslutades bygget av den härliga domkyrkan i Lund, och tron fick fotfäste i hela Norden. Be för alla som idag lever inom ditt gamla område och håller fast vid Kristus! Må de alltid slå vakt om sitt kristna samvete och inte gå med på något som strider emot det. Amen.

7 september FRÉDERIC OZANAM (1813-1853)

”Vad gör du egentligen för att visa din tro, förutom att prata om den?” frågade en ateist den salige FRÉDERIC OZANAM. Frågan ändrade honom totalt. Han började genast engagera sig för människor i nöd i dåtidens Paris och samlade en grupp kring sig som ville visa tron genom gärningar. Om ateisten blev troende vet jag inte, men Frédéric blev helgon. Vad gör jag idag för att visa min tro i handling?

Salige Frédéric Ozanam, be om omvändelsens nåd för oss, som så ofta hör Guds ord utan att lyssna till dem, känner hans vilja utan att göra den, hör hans kallelse utan att följa den.

8 september JUNGFRU MARIAS FÖDELSE

Idag firar kyrkan i hela världen festen för JUNGFRU MARIAS FÖDELSE. Maria föds för sin enastående uppgift: att bli boning åt Guds Son. Redan på 600-talet nämner påven Sergius denna fest i Rom. Utifrån detta datum har man sedan lagt festen för Marias avlelse (8 december). Att Marias födelse firades *liturgiskt* – trots att den inte nämns i Bibeln som t.ex. Johannes döparens födelse (24/6, se Luk 1:5-25; 57-80) – visar att hon ansågs vara utomordentligt helig. Tron *kräver* att hennes födelsedag firas.

Det s.k. *Jakobs protoevangelium* var en text som inte upptogs i Bibeln, men den innehåller detaljer om Marias bakgrund som kan vara historiska. Det berättar om hennes föräldrar, de heliga *Joakim och Anna*, som sörjde över att de var barnlösa men som genom Guds ingripande fick sin lilla flicka – likt Gamla testamentets Abraham och Sara, som fick barn på sin ålders höst. Stilen är bibelnära: *Anna gjorde i ordning en helig plats i sitt sovrum och tillät henne inte att äta något vanhelgande eller orent. Hon kallade sedan till sig hebreernas obefläckade döttrar för att roa henne* (Jakobs protoevangelium 6:1, citerat ut *Apokryferna till Nya testamentet*, Proprius förlag).

Denna apokryfiska legend är folklig och utbroderad. Den är intressant, för att den skrevs redan på 100-talet, nära apostlarnas tid. Den vittnar också (19:3-20:1) om kyrkans tro på *Marias verkliga och ständiga jungfrulighet*. Kyrkan har inte uttalat sig om hur läran om att Maria förblev jungfru även ”under och efter” födelsen ska uppfattas rent biologiskt. De ”bröder” och ”systrar” till Jesus som Nya testamentet nämner var inte hennes barn, utan släktingar av olika slag. Men den avgörande poängen är andlig: Maria förblev alltid lika *öppen och redo* för

Gud som hon var vid ängelns besök (Luk 1:26-38). Marias helhjärtade JA gjorde henne till *Andens brud* med kropp och själ, till jungfru och moder. Vissa teologer ser *kvinnofrigörelse* i detta: att vara jungfru i dåtidens värld innebar nämligen att inte vara underkastad en man utan bara Gud, ungefär som senare tiders nunnor. Marias äktenskap med Josef ändrade inte på att hon *först och främst var ägnad åt Gud*. Vi har alla möjlighet att vara det i hjärtat (även om vi har förenat oss kroppsligt med en partner i äktenskap), men i Marias unika fall innebar det att hennes kropp skulle vara och förbli *Guds helgedom* i form av *verklig jungfrulighet*. Denna ursprungliga bestämmelse skadades eller förminskades på inget sätt av att hon födde Guds Son. Tvärtom: den helgades och bevarades (jfr *Katolska kyrkans katekes*, nr 499-501). Maria är som *kyrkan*, Kristi trofasta brud, som även hon är centrerad kring Kristus, fri från lydnad för världsliga agendor och *andlig moder* till de många (jfr Joh 19:26-27; Upp 12:17).

Festdagens första läsning (Mika 5:2-4; i vissa biblar motsvaras detta av verserna 1-3) förankrar Maria i profeternas förutsägelser (jfr även profeten Jesajas ord som citeras i Matt 1:23). *Johannes döparen* var stor men ändå bara den som skulle bana väg för Herren (Jes 40:3). Av *Maria* däremot skulle Ordet vid sin tillblivelse som människa **anta kött**. *Betlehem i Efrata*, som Mika nämner, platsen där Frälsaren, den nye "David", ska födas är i grunden **Maria själv**, *så obetydlig bland Judas släkter* (v. 2) – men vilken betydelse denna flicka fick i Guds plan!

Alternativt kan man denna dag välja att läsa ur Rom 8:28-30. "Vi vet" är Paulus två första ord där (v. 28) – starka ord! Sedan följer att Gud har utvalt, kallat, rättfärdiggjort och förhärligat *dem som älskar honom*. Det betyder inte att vårt "öde" är "låst" (jfr villoläror om "predestination", se *Katolska kyrkans katekes*, nr 1037 och 1058; jfr 2 Pet 3:9). Ur Paulus hjärta talar *trons visshet*: Gud känner min väg. Ska den också leda mig över *Golgotas* förfärande mörker så blir dock allt bra till sist. Detta var Marias attityd.

Festdagens evangelieläsning innehåller i sin längre version (Matt 1:1-16, 18-23) hela Jesu släkttavla hos Matteus. Maria visste mycket väl att Messias skulle vara av kung Davids ätt och precis som denne herdepojke födas i Betlehem. Hon visste att hon under sitt hjärta bar Messias, honom som var målet för Israels historia, han som skulle visa vägen för Guds folk, ja, för alla folk: **det gudomliga barnet** (v. 23; jfr Jes 7:14 och även 9:6; 11:1-10; 66:7-14). Hon visste: *Jag själv föddes till världen för detta!* Det firar vi i dag.

Ur en predikan av den helige Andreas av Kreta (omkring år 700):

Guds moders födelse är begynnelsen till Ordets förening med köttet. Nu föds jungfrun, hon läggs till bröstet och växer och bereds till moder åt världsalltets konung. Hela skapelsen borde sjunga och dansa och bidra med något som anstår denna dags glädje. Detta är en fest som ska vara gemensam för himlens och jordens invånare, och alla som hör samman med varandra i världen och över världen skall fira den. Idag reses det skapade templet åt honom som har skapat allt, och skapelsen bereds på ett nytt och skönt sätt som en ny boning åt Skaparen.

Kyrkans bön denna dag:

Välsigna, Herre, dina tjänare, och skänk oss fredens gåva när vi firar den saliga Jungfruns födelse, då räddningen för hela världen dagades.

Särskilda läsningar denna dag: Mika 5:2-4 (i vissa biblar heter verserna ”1-3”) eller Rom 8:28-30; Matt 1:1-16, 18-23 eller (kortversionen) Matt 1:18-23

9 september PETRUS CLAVER (ca 1580-1654)

När slavtransporterna kom i hamn i Cartagena, Colombia, stod folkskaror och bara glodde, men den helige jesuitprästen PETRUS CLAVER gick ned i lastrummen, där bortrövade personer från Angola låg tätt tillsammans, fastkedjade, i bedövande stank, en tredjedel döda, resten sjuka eller försvagade. Ingen annan vågade sig dit ner, men för Petrus var det en helig plikt att erbjuda mat, medicin och vård i detta helvete. Detta var i början på 1600-talet och redan hundra år tidigare hade påven (Paulus III) fördömt slavhandel som ett stort brott – men vem brydde sig? Under fyrtio år var Petrus Claver ”afrikanernas slav” som han kallade sig: han försökte lära sig deras språk och över 300 000 av dem tog emot dopet av honom och blev kristna. När de hade sålts på slavmarknaden besökte han dem i deras nya elände, läste mässan för dem och bodde hos dem i deras hem. Det väckte slavägarnas (och t.o.m. vissa prästers) vrede, men Petrus Claver stod på sig. När han blev gammal och sjuk brydde sig ingen om honom, förutom när han förföljdes av falska anmälningar för det ena och det andra.

Petrus Claver levde i ett samhälle som i stort sett var blint för sitt eget barbari. Han liknar vår tids abortmotståndare, när de ensamma och i motvind försvarar de ofödda barnens rätt att leva.

Helige Petrus Claver, du bar all motgång med oändligt tålamod, och alltid var du till tjänst för dem som ingen ville hjälpa. Hjälp oss med din förbön, så att vi i

vår tid inser vårt ansvar för alla hjälplösa och utsatta, och utan att tveka eller tröttna ger dem vår fulla uppmärksamhet.

10 september CARLO SPINOLA (1564-1622)

Det kristna budskapet ses alltid och överallt som ett hot av dem som vill totalkontrollera samhället. Så även i 1600-talets Japan, där den salige jesuitprästen CARLO SPINOLA omvände tusentals människor efter att ha lärt sig japanska. När alla missionärer utvisades firade han mässan hemligt men arresterades. Efter fyra år i omänsklig fångenskap brändes han på bål, långsamt och plågsamt, i dag år 1622.

Salige Carlo Spinola, du satsade ditt liv för de människor som ville tillhöra Kristus och hans kyrka, och inget kunde skrämma dig från att förkunna evangeliet. Be för alla som i dag står inför en ny förföljelse av kristen tro i världen.

11 september FELIX och REGULA (dödade ca 302)

Förföljelsen av kristna i det gamla romarriket blev ibland för mycket t.o.m. för soldaterna som skulle utföra det smutsiga uppdraget. En hel legion i det nuvarande Schweiz vägrade år 302 att döda områdets kristna. Då massakrerades de själva. Två syskon som var knutna till just denna legion kom undan, de heliga FELIX och REGULA, men de greps senare och halshöggs. Den mäktiga domkyrkan i Zürich byggdes över deras grav under 800-talet. Kyrkan minns dem varje år på denna dag.

Heliga Felix och Regula, ni vågade predika om er tro på Kristus även efter massakern på era kamrater i den thebaiska legionen, väl medvetna om att det skulle kosta er livet. Be för alla fega kristna, som inte ens under fredliga förhållanden vågar berätta om sin tro. Må vi alla styrkas av den helige Andes kraft och övervinna vår försagdhet.

12 september MARIAS HELIGA NAMN

Guds ängel sa att Maria var ”full av nåd” (Luk 1:28). Hennes släkting sa att hon var ”välsignad mer än andra kvinnor” (Luk 1:42). Självisste hon att ”alla slakten” skulle prisa henne salig (Luk 1:48). MARIAS HELIGA NAMN är dagens tema. Gud gjorde detta namn heligt genom att hon blev porten mellan

himmel och jord – vägen Gud gick för att komma oss till mötes i sin Son. Grattis till alla som bär Marias heliga namn!

Ur en predikan av den helige Bernhard av Clairvaux:

I faror, trångmål och tvivelsmål, tänk på Maria, kalla på Maria. Må hennes namn aldrig vika från din mun och ditt hjärta. Överge inte den livsstil hon visar med sin förebild, om du vill åtnjuta stödet av hennes förbön. Följer du henne trampar du inte fel. Ber du till henne förtvivlar du aldrig. Tänker du på henne går du inte vilse. Om hon håller dig i handen faller du inte. Om hon skyddar dig blir du inte rädd. Om hon går före tröttnar du inte. Om hon är dig nådig når du ditt mål.

Kyrkans bön denna dag:

Allsmäktige Gud, låt i din godhet alla som upphöjer den heliga alltid rena Jungfrun Marias Namn på hennes förbön få del av din barmhärtighet och välsignelse.

13 september JOHANNES CHRYSOSTOMOS (354-407)

Det är idag den helige biskopen av Konstantinopel, kyrkoläraren JOHANNES CHRYSOSTOMOS minnesdag. Johannes levde i flera år mycket asketiskt som eremit men blev sjuk av det och fick återvända till sin hemstad Antiokia, där han sedan gjorde kyrklig karriär. Hans namn betyder ”Guldmunnen”. Hans predikningar gjorde djupt intryck på människorna, väckte spontant bifall och applåder (!) för sin rikedom av bilder och praktiska konkreta exempel. Man stenograferades direkt (det märks att det är talspråk), och ingen annan kyrkofader utom Augustinus har man bevarat lika många skrifter av. Som diakon, präst och biskop var han kraftfullt aktiv för sjuka, fattiga och främlingar.

En del av Johannes predikningar vände sig mot en tendens bland dåtida kristna att judaisera genom att hålla sabbaten, gå till synagogornas vackra gudstjänster eller låta sig omskäras. Kyrkan är något nytt och större än judendomen – det finns inga skäl gå tillbaka i tiden. Hans anti-judiska retorik är i linje med dåtidens partikäbbel mellan Abrahams barn och har inget med modern antisemitism att göra men har missbrukats av denna. En tragisk historia som Johannes inte kunde förutse och en varningsklocka för oss.

Han var en stark personlighet vars ord vägde tungt i både kyrka och samhälle. Johannes talade mycket om församlingens ansvar för fattiga. När han predikade mot de rika damernas lyx på sitt diplomatiska sätt fick kejsarinnan honom

avsatt. Han återvände till sitt ämbete, men deporterades en andra gång. Han fortsatte då att skriva brev till dem som förblev trogna mot honom i Konstantinopel. Man beslöt då att föra bort honom till en avlägsen plats bortom Svarta havet. På den hårda resan dög den omutbara och modiga rösten år 407.

Ur en predikan av den helige Johannes Chrysostomos:

Vågor och bränningar runt omkring, men vi fruktar inte att gå under, ty vi är grundade på klippan. Även om havet stormar kan det inte rubba klippan. Även om vågorna stormar kan de inte uppsluka Jesu skepp. Världens färor föraktar jag och dess nöjen hånar jag. Jag fruktar inte fattigdomen och söker inte rikedom. Kristus är med mig. Vem skulle jag frukta? Även om vågorna tärnar upp sig mot mig, eller havet eller makternas raseri – allt sådant är för mig svagare än spindelväv.

Kyrkans bön denna dag:

Herre, du är klippan för dem som flyr till dig. Du upphöjde den helige Johannes Chrysostomos när han fick lida för dig, och din Ande talade genom honom. Låt oss lyssna till hans undervisning och stärkas av hans okuvliga fasthet.

Särskilda läsningar idag: Ef 4:1-7, 11-13 och Mark 4:1-10, 13-20 (eller bara Mark 4:1-9)

14 september DET HELIGA KORSETS UPPHÖJELSE, fest

Idag omkring år 335 ”upphöjdes” (d.v.s. visades offentligt) de träbalkar som den första kristna kejsarinnan Helenas arkeologer hittade vid Golgota och som identifierades som Jesu kors. Därför kallas festen för DET HELIGA KORSETS UPPHÖJELSE. Det är nu 40 dagar sedan vi firade Kristi förklarings fest – det finns ett inre samband mellan dessa två dagar: Kristi härlighet blir synlig på korset. Där ser vi att den är förlåtande kärlek.

Festdagens läsningar för oss rakt in i korsets mysterium. Kristus förklarar i dagens evangelium (Joh 3:13-17) kopparormen i öknen. De avfallna israeliterna kunde se upp till den och så få hälsan åter (och samtidigt bli förlätta; 4 Mos 21:4-9). Ormen är en bild av det kors Jesus själv skulle upphöjas på för vår skull. *Så älskade Gud världen*, på just detta sätt. Han var *agápe*, kärleken (1 Joh 4:16), kallt avvisad, blodigt slagen och fastspikad av dem han ville sträcka ut armarna till. Läsningen ur Filipperbrevet (Fil 2:6-11) ger oss samma bild: Guds

Son lämnar sin himmel och går in under våra villkor, medveten om att han ska lida den död mänskligheten drar över sig för sina synder. *Crux probat omnia* – ett ord av Martin Luther som kan översättas med: Korset prövar allt. Bevisar vad? Hur långt Gud i sin godhet är beredd att gå för var och en av oss! Korset är hoppets och glädjens tecken. *Crux probat omnia* – kan även översättas med korset *testar* allt: är dina och mina kärleksgärningar äkta? Står vi fasta vid det som vi vet är rätt också när motgångarna tornar upp sig – eller flyr vi när vi ser vargen komma (jfr Joh 10:12)?

Visa din tro genom att bära ett kors kring halsen. ”Om någon vill gå i mina spår måste han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig” sade Jesus (Matt 16:24). Är ditt liv hårt? Bördan kan verkligen vara tung. Må du få känna trösten att veta att du bär den tillsammans med Jesus. Han bär hela världen. ”Mitt ok är skonsamt och min börda är lätt” (Matt 11:30).

Vi bör be om att i vår döds kamp få tröstas av att se bilden av Herrens kors framför oss, det som vi under vårt liv har vänt oss till för att få styrka, och som vi har försökt att efterlikna genom att ställa oss i hans tjänst. Synen av detta kors kommer att skydda oss mot alla onda andars anslag och rycka oss undan deras makt.

Kyrkans bön på denna dag:

Fader, du ville att din ende Son skulle lida korsets död och rädda världen. Låt oss, som vet att korset leder till uppståndelsen, få del av dess frukt i himlen.

Särskilda läsningar denna dag: 4 Mos 21:4-9 eller Fil 2:6-11, samt Joh 3:13-17

15 september JUNGFRU MARIAS SMÄRTOR

Säg mig vad som plågar dig och jag ska säga vem du är. JUNGFRU MARIAS SMÄRTOR var *sju*: skräcken i förutsägelsen om svärdshugget genom själen (Luk 2:34-35), den nattliga flykten till Egypten (Matt 2:13-18), ångesten när hon och Josef tappat bort tolvåringen i folkvimlet (Luk 2:41-52), desperationen när hon följde Jesu korsväg och såg hans avrättning utan att kunna ingripa, att tvingas ta ned hans kropp från korset – och slutligen den sjunde, kanske den värsta: att se barnet som hon omsorgsfullt hade lindat och lagt i stallets krubba svepas i linnebindlar och läggas i den mörka gravhålan. Sju grova spikar i själen på den som var närmast Jesus.

Något sådant har ni aldrig sett,

*ni som går vägen förbi:
när såg ni en smärta sådan som min?*
(Klag 1:12)

Alla som bryr sig om evangeliet och kyrkan riskerar att som Maria få smaka på världens stora NEJ. Men varje tår som faller till marken för Jesu och evangeliets skull blir till en ros i himlen. ”Saliga de som sörjer, de skall bli tröstade” (Matt 5:4). ”Vad som ännu fattas i Kristi lidanden, det lider jag i mitt eget kött, för hans kropp, som är kyrkan” (Kol1:24).

Kyrkans bön på denna dag:

Helige Gud, du ville att Kristi moder skulle stå under korset och dela Sonens smärtor. Låt nu din kyrka, som har del med henne i Kristi lidanden, med henne också dela uppståndelsens härlighet.

Särskilda läsningar denna dag: Hebr 5:7-9 samt Joh 19:25-27 eller Luk 2:33-35

16 september Påven CORNELIUS (ca 200-253) och
biskopen CYPRIANUS (ca 200-258)

De heliga martyrernas, påven CORNELIUS och biskopen CYPRIANUS dag. Först lite om bakgrunden: förföljelsen under kejsarna Decius och Valerianus. På 200-talet var katolska kyrkan redan en massrörelse i romarriket med ett stort socialt arbete men hårt förtryckt av staten och fortfarande föraktad av flertalet i befolkningen. Lokala vågor av förföljelse kunde lätt blossa upp, beroende på hur nitiskt ämbetsmännen tolkade religionslagarna och vad som rörde sig i befolkningen. Kristna präster och lekfolk fick ofta fly eller försöka undgå åtal med hjälp av mutor. Många dog av köld och svält efter att ha lämnat gård och grund. Orsakerna till förföljelserna var flera. Vissa kristna ansåg att de inte kunde göra militärtjänst. Man fruktade att staten skulle undermineras av den fast organiserade kyrkan som stod utanför myndigheternas fulla kontroll. Kristna anklagades faktiskt för ”ateism” (att inte dyrka statens gudar) och ”magi” (de anklagades för jordbävningar och epidemier).

År 202 förbjöd kejsaren Septimius konversion till judendomen och kristendomen. Kända martyrer från den perioden är de heliga Perpetua och Felicitas från Karthago (firas 7/3). Planen var att kyrkan skulle dö självdöden när dess mission förlamades. I mitten av seklet utbröt den fruktansvärda deciska förföljelsen. Den byggde på kejsaren Decius idé om ett likriktat romerskt samhälle utifrån folkets gamla religion. Påven Fabianus avrättades 250, och

obligatoriskt offerande till kejsarens bild under polisövervakning genomdrevs överallt. Förnekade man sin tro på Kristus och offerade till statens gudar fick man ett frihetsintyg – en *libellus* – och slapp fängelse, tortyr och död. Många gick i döden för Kristus, men på många platser förnekade kristna sin tro: också präster och enstaka biskopar offerade rökelse till gudarna och tog emot sina *libelli*. År 251 fick Decius annat att tänka på när goterna anföll imperiet. Han dog i kamp mot dem, och en viss lättnad inträdde för kyrkan. När förtrycket upphörde misslyckades avkristningen. De många avfallna kristna ångrade sig och ville tillbaka till kyrkan. Där var meningarna delade. De kristna som varit trogna under förföljelsen var oense om man skulle ta svikarna till nåders. Påven CORNELIUS i Rom och biskopen av Karthago, CYPRIANUS – dagens två helgon – stod för den förlåtande linjen: efter en viss tid av botgöring skulle de ångrande förlåtas och upptas igen.

När repressionen senare flammade upp under kejsaren Valerianus – en kort men ytterst blodig förföljelse – dödades Cyprianus (Cornelius hade dött i landsförvisning 253), liksom påven Sixtus II och hans diakon Laurentius (Sankt Lars). Även denna förföljelse slutade med kejsarligt debacle: 259 hamnade den obarmhärtige Valerianus i persisk fångenskap och dog där. Den här gången verkar de avfallna kristna ha varit färre. Nu härskade en ny anda av beslutsamhet och trohet. Man hade klarat flera eldprov och visste sin styrka. Valerianus son Gallienus hade inget val: han tvingades överge sin fars barbariska policy. Även om kristendomen inte ännu erkändes som tillåten religion fick dock kyrkan tillbaka sina egendomar som den ekonomiskt hårt trängde Valerianus lagt beslag på (jämför Gustav Vasa, som göt kanoner av kyrkklockor). Så stärktes kyrkan och växte långsamt men säkert, rustad för den sista stora förföljelsen som väntade med kejsaren Diocletianus vid sekelskiftet 300.

Ur ett brev av den helige Cyprianus till två kristna, Sergius och Rogatianus och deras vänner, som under svåra hot stått fast vid bekännelsen av sin kristna tro:

Jag hälsar er, mina älskade bröder, och önskar att jag kunde få se era ansikten, om omständigheterna skulle tillåta mig att komma till er. Vad kunde väl vara mer efterlängtad och glädjerikt än att få vara er nära, för att omfamnas av de rena och oskyldiga händer som bevarat tron på Herren och visat ifrån sig de gudlösa offren? Hur saligt är inte det fängelse som förhärligats genom er närvaro!

Kyrkans bön på denna dag:

Fader i himlen, i de heliga Cornelius och Cyprianus gav du ditt folk herdar efter ditt sinne och okuvliga vittnen för sanningen. Ge oss, genom deras förbön, en tro som aldrig förtvivlar och en aldrig sviktande iver för kyrkans enhet.

17 september ROBERTO BELLARMIN (1542-1621)

Det är den helige biskopens och kyrkolärarens ROBERTO BELLARMIN'S dag. Vi kommer strax till honom. Först några ord om en samtida med honom:

Astronomen Galilei (1564-1642), som liksom Copernicus (1473-1543) korrekt påstod att jorden snurrar kring solen och inte omvänt, är känd av alla – ingen historiebok missar tillfället att lyfta fram honom som påminnelse om ”vetenskapens seger över religionen”. Sanningen är mer komplex. Den gode astronomen lär haft ett jobbigt, påstridigt sätt som gav honom fiender. Många anser att det bidrog till den konflikt med kyrkan som aldrig hade behövts.

I grunden kunde man diskutera alla teorier fritt i de medeltida katolska universitetssalarna, även om slutsatserna alltid förväntades harmoniera med kyrkans tro. Varje samhälle är berett att försvara sina ideologiska grundpelare, och i medeltidens värld var det den på Bibeln vilande kristna trosövertygelsen som var det omistliga värdet som inte fick hotas – i dag är det andra värderingar. Galilei ville inte hota tron, men hans fiender lyckades attackera honom utifrån en alltför primitiv bibelsyn: när det t.ex. sägs i Josuas bok (Jos 10:12-13) att solen stod stilla på himlen när Josua bad, så måste det tolkas bokstavligt, och då kan den heliocentriska världsbilden inte vara sann! En kyrklig kommission var dum nog att ta sådant som argument för att stämpla Galileis teori som villolära. De fick tyvärr påven med sig. Man anar att det fanns personintriger bakom affären. Galileis företrädare Copernicus framförde på rent matematiska grunder samma teori hundra år före honom i en bok han dedicerat till påven – utan att bli fördömd av katolska kyrkans läroämbete (däremot angreps Copernicus av Martin Luther, enstaka katolska teologer och en del vetenskapsmän).

Den stridbare Galilei dömdes till att hålla tyst med sina tankar men ville inte. Senare avsvor han sig dem under hot om tortyr. I alla fall utåt.

Så till dagens helgon, den helige ROBERTO BELLARMIN. Han satt med i expertkommissionen som fördömde Galilei och försvarade den anklagade, men förgäves. Denne lärde jesuitpräst och kardinal insåg utan tvivel att hela saken hade urartat. Galilei hade varit vän till den föregående påven, och hans böcker var populära i Rom, men plötsligt hade stämningen vänt. Galileis svaghet var dessutom att han drog slutsatser som ännu inte höll: ännu hade man inte Newtons lagar om gravitation som kunde besvara frågan hur jorden kunde kretsa runt solen utan att fortsätta i tangentens riktning. En viktig pusselbit saknades

innan teorin kunde anses som mer än en hypotes. Galilei hade rätt, men borde ha lyssnat till Bellarmin som föreslog en försiktigare, avvaktande attityd. Bellarmin tänkte faktiskt – utifrån den då givna kunskapen – mer vetenskapligt (kritiskt) än Galilei.

Den här italienska inkquisitionen tyckte alltså att detta var ett hot mot katolska tron (och då först hamnade även Copernicus gamla bok på index, listan över förbjuden läsning). Rättegången var riggad och domslutet dumt. Det har sedan dess skadat kyrkans rykte och fått naturvetare att ta avstånd från tron. Domen har fått människor att glömma dess betydande roll som främjare av kultur och vetenskap i alla tider (vem har haft fler skolor, universitet och sjukhus i världen än katolska kyrkan?). I praktiken blev Galilei så småningom accepterad av kyrkan, men det är skandalöst att ingen påve förrän den helige Johannes Paulus II år 1992 upprättade den store vetenskapsmannen. Påven fastslog att dåtidens teologer hade fel som trodde att vår uppfattning av den fysiska världen ska dikteras av bibeltexters bokstavliga betydelse.

Galilei dog som troende katolik, trots sina sista år i husarrest – en relativt mild dom, som han förstås inte accepterade men fann sig i.

Roberto Bellarmin hade större framgång i sin kamp mot protestantismen och är en av de främsta kontroverteologerna vid denna tid. Han undervisade också fattiga barn i Rom och hans lilla bok om tron nådde 400 upplagor och översattes till 60 språk. Han dog idag 1621, det klarsynta helgonet som ville främja både tro och vetenskap i en förvirrad tid – men göra det på ett strängt sakligt sätt.

Den helige Roberto vilar i den överdådigt vackra kyrkan Sant'Ignazio i Rom.

Kyrkans bön på denna dag:

Evige Fader, du rustade den helige Robert med lärdom och dygd till försvar för kyrkans tro. Hör nu hans bön för oss, och låt ditt folk i alla tider hämta glädje och kraft i den rena och oförvanskade sanningen.

Särskilda läsningar denna dag: Vish 7:7-10, 15-16 och Matt 7:21-29

18 september JOSEF AV COPERTINO (1603-1663)

Den helige JOSEF AV COPERTINO älskade Gud men ansågs ohjälpligt dum. I klostret fick han passa åsnan. Han ville bli präst och lärde sig en enda vers från Bibeln – den kom på provet och så blev han vigd. Men när han bad började han

sväva i luften, högt över altaret – trots alla gravitationslagar. Nyfikna strömmade till och han anklagades för bedrägeri, men påven Urban VIII, som själv ska ha sett honom, friade Josef. Den enfaldige munken är helgon för tentamenspluggande studenter och astronauter (ja det är sant).

Gud utvalde dig, helige Josef av Copertino, och lät människorna häpna över de under som skedde med dig. Be för alla duktiga och lärda att de lär sig ödmjukhet och enkelhet och liksom du främst längtar efter honom som är upphöjd över all jordisk visdom.

19 september JANUARIUS (död 305)

Blod från den helige biskopen JANUARIUS i två slutna glasampuller brukar på oförklarligt vis bli flytande varje år på hans dag. Därför är det just i dag stor folkfest i Neapels domkyrka. Undret är aldrig officiellt godkänt av kyrkan. Man får tro vad man vill. Säkert är att den helige Januarius halshöggs för sin kristna tro idag år 305. Hans starka tro trots yttre hot och påtryckningar är det verkliga undret i berättelsen om Januarius. Denna tro bör vi fira. Men vi ska inte förargas över den folkfromhetens spektakulära former. De vill visa hur viktiga vissa helgon är – någon däremot?

Kyrkans bön på denna dag:

Himmelske Fader, låt de heligas gemenskap, som skänker oss glädje på den helige martyren Januarius dag, stärkas här på jorden och fullkomnas i himlen.

Särskilda läsningar denna dag: Hebr 10:32-26 och Joh 12:24-26

20 september ANDREAS KIM TAEGON, PAULUS CHONG HASAN
och deras följeslagare (dödade 1801)

Kyrkans ögon riktas idag mot Korea, där kristendomens historia började på 1700-talet när lekmän – utan präster – började tro och döpa sina landsmän. 1837 kom den förste biskopen in i landet. Två år senare halshöggs han och hans två präster, och många lekmän korsfästes av den misstänksamma konfucianska regimen. Den helige ANDREAS KIM TAEGON höll då i utlandet på att förbereda sig för prästvigning. Efter vigningen tog han sig in i landet och smugglade dit fler präster. Även han – och den helige lekmannen PAULUS CHONG HASAN – halshöggs.

Påtryckningar från utlandet fick regimen att minska pressen på den katolska minoriteten mot slutet av 1800-talet, men förföljelserna blossade upp igen år 1901, och även i decennierna därefter under den japanska ockupationen, samt under Koreakriget på 1950-talet. I Sydkorea har kyrkan sedan blommat upp med miljontals medlemmar. År 1984 var påven där och helgonförklarade 103 koreaner som gett sina liv för Kristus. Men martyrernas verkliga antal är förstås mycket större. I Nordkorea är situationen en ren mardröm. Våra medkristna där lever under jorden, i ångest och övergivenhet. I dag uppskattar hjälporganisationer att 70 000 kristna långsamt förgås i omänskliga arbetsläger. Vi har ingen kontakt med kyrkan i Nordkorea och kan bara be för den. Kristus förföljs i sina lärjungar än idag, ja mer än någonsin. Vi har inget att sätta emot annat än den kärlek till våra fiender som han bjöd oss att visa (Matt 5:38-48). Låt oss be för att kyrkan i hela Korea blir fri!

Kyrkans bön på denna dag:

Gud, alla folks skapare och frälsare, underbart har du rotat din kyrka i Korea och låtit den växa genom dina martyrer Andreas, Paulus och deras följeslagares beaktelse till ditt namn. Hjälps oss genom deras förbön och exempel att vara dig trogna intill döden.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Pet 4:13-17 och Matt 10:28-33

21 september MATTEUS, APOSTEL OCH EVANGELIST, fest

Det första man ser när man öppnar Nya testamentet är den helige MATTEUS evangelium. Där visas Jesus som en modig lärare, radikal och i djupa konflikter – kanske var tullindrivaren Matteus själv likadan. Änglar, drömmar, barn och pengar är några av hans favoritdetaljer. Matteus flätar in sig själv i dagens läsning ur evangeliet, Matt 9: 9-13 (och kanske också, fast indirekt, i Matt 13:52) – åtminstone är det den vanliga tolkningen. I parallellställena Markus (2:13f) och Lukas (5:27f) heter denne tullindrivare Levi – därför kan vi kalla denne apostel för Matteus Levi (i antiken hade judar ofta dubbla namn, typ Saul/Paulus). Matteus var alltså en av romarnas hatade inkassomän som pressade pengar av folk. Men Jesus kallade honom, och han ändrade sitt liv, ja blev apostel (Matt 10:3). Den omvända syndaren ger oss i sitt evangelium mycket av Jesu lära, en ”handbok”, ja stridsskrift (se kap. 23) till försvar för tron på Jesus Messias. Matteus proklamerar att gudsriket, som profeterna längtat efter, är förverkligat i kyrkan. Detta rike har en kung (Kristus), en lag (Bergspredikan i kap. 5-7) och ett nytt förbund med tillhörande överstepräst och

kult (Kristus och eukaristin). Varje döpt människa tillhör riket, här och i himlen, och det ska spridas ut över jorden (Matt 28:18-20).

Den första läsningen i dag (ur Efesierbrevet) handlar om den enhet som ska finnas i Kristi kyrka. Enheten kräver att vi inte diskriminerar någon. Så varnar Matteus i kap. 18 mot makttänkande och hänsynslös behandling av barn, och han visar hur syndare ska tillrättavisas förnuftigt, tålmodigt och utan vrede.

Biskopen Ireneus av Lyon skrev omkring år 180: ”Matteus författade ett evangelium bland hebreerna på deras språk samtidigt som Petrus och Paulus förkunnade evangeliet i Rom och grundade församlingen där” (*Adv. haereses* 3,1,1). Ett halvsekel tidigare – ca år 125 – intygade biskopen Papias i Egypten att Matteus ”sammanställde Jesu ord och gärningar på hebreiska, och var och en översatte dem så gott det gick” (Eusebius, *Kyrkohistoria* 3,39, 16). Matteus text har rötter i den urkristna judiska miljön, kanske i en skriftskola med stöd från en lokal församling.

Fira Matteus festdag i dag genom att läsa i hans bok!

Kyrkans bön på denna dag:

Fader i himlen, din ousägliga barmhärtighet kallade syndaren Matteus att bli din heliga apostel. Stärk oss med hans bön och föredöme, så att vi utan att tveka bryter upp när du kallar oss och håller fast vid dig i allt vad livet medför.

Särskilda läsningar denna dag: Ef 4:1-7, 11-13 och Matt 9:9-13

22 september MAURITIUS och hans följeslagare (dödade 302)

Som redan nämnts (11/9) dödades en hel romersk legion av sin egen armé år 302 när de vägrade utrota kristna i området Agaunum i nuvarande Schweiz (”Vi är soldater och inga mördare!” ropade de och bekände sedan att de alla själva var kristna.). Hela legionen var egyptisk. Deras befälhavare var den helige MAURITIUS och det är hans och deras dag vi firar i dag. 80 år senare – när kristendomen var tillåten – hittades deras ben vid en klippvägg och en kyrka byggdes över dem. På 500-talet grundades där klostret Saint-Maurice som ännu finns och har ett gästhem.

Helige Mauritius, när kyrkan var ung vågade du och din legion trotsa kejsaren för att skona oskyldiga kristna. Må han som lärde oss att älska vår nästa på er

förbön göra oss till sanna kristna som vågar säga ifrån ifall vi beordras att handla mot vårt samvete.

23 september PIO från Pietrelcina (Padre Pio, 1887-1968)

Den helige franciskanen PADRE PIO från Pietrelcina är ett fantastiskt helgon från vår egen tid. Han såg som sin kallelse att följa den lidande Kristus genom att be Gud om att få bära andra människors lidanden i deras ställe och fick så ett långt liv i botgöring och smärta. Padre Pio omvände och påverkade många människor och är väl idag Italiens viktigaste helgon. Djävulen angrep honom fysiskt, och hans medbröder gömde sig av skräck när det dundrade och väsnades i hans cell för att han slogs mot den onde. Han fick på oförklarligt vis ta emot Kristi sårmärken som han bar under 50 år: hans händer, fötter och sida genomborrades liksom för Jesus på korset, vilket läkare har konstaterat men inte kunnat förklara. Såren varken läkte eller inflammerades och när han dog i hög ålder var de borta.

Själv ville padre Pio dölja sina sårmärken – han visade den största motvilja mot att visa upp sig inför kameran. Att han också skulle få stå ut med avvisning, misstänksamhet, anklagelser om bedrägeri och sina överordnades restriktioner av hans verksamhet var ett extra kors. Oräkneliga människor känner sig hjälpta av detta helgons förbön. Hans grav i San Giovanni Rotondo är en stor, modern vallfärdsplats. Hans kropp vilar i en öppen glaskista. Många som besöker platsen återvänder som en ny människa.

Ur ett brev av den helige padre Pio från den 22 oktober 1918 till en överordnad som krävde att få höra hur hans stigmatisering gick till:

Vad kan jag berätta för Er som svar på Er fråga om min korsfästelse? Min Gud! Vilken pinsamhet och förödmjukelse jag måste genomlida när jag tvingas förklara vad du har gjort mot denna eländiga skapelse! Förra månaden, på morgonen den 20, i koret, gled jag in i en dåsig het, liksom i en ljuvlig sömn, efter att jag hade firat mässan. Alla mina inre och yttre sinnen och även mina själskrafter försänktes i en obeskrivlig stillhet. Jag var omgiven och invaderad av absolut tystnad. Jag uppfylldes plötsligt av stor frid och hängivelse som utplånade allt annat och lugnade oron. Allt detta skedde på ett ögonblick. När detta hände såg jag framför mig en hemlighetsfull gestalt som liknade den jag hade sett på kvällen den 5 augusti. Den enda skillnaden var att dess händer, fötter och sida droppade blod. Denna syn skrämde mig och vad jag kände i den stunden kan inte beskrivas. Jag trodde jag skulle dö och hade verkligen dött om inte Herren hade ingripit och stärkt mitt hjärta som höll på att brista i mitt bröst. Synen försvann och jag märkte att mina händer, fötter och sida droppade

av blod. Föreställ Er vilken ångest jag kände och fortfarande känner varje dag. Såret vid hjärtat blöder ständigt, särskilt från torsdag kväll till lördag. Käre fader, jag plågas till döds av såren och av den pinsamhet jag känner på grund av allt detta, djupt i min själ. Jag är rädd att jag kommer att förblöda om inte Herren lyssnar till mitt hjärtas bön att befria mig från detta tillstånd. Kommer Jesus, som är så god, att ge mig denna nåd?

Kyrkans bön på denna dag:

Allsmäktige, evige Gud, du lät genom en enastående nådegåva den helige prästen Pius ta del i din Sons kors, och genom hans tjänst förnyade du din barmhärtighets under i människors liv. Låt oss på hans förbön vara så förenade med Kristi lidanden att vi lyckligt når fram till uppståndelsens härlighet.

24 september **ALLA SVERIGES SKYDDSHELGON**

Många helgon har inte någon särskild dag. ALLA SVERIGES SKYDDSHELGON firas tillsammans idag, även de som inte fått något datum eller inte har det längre. Från katolska kyrkans tidiga historia här i landet har vi många namn som t.ex.

- Martyrbiskopen UNNI av Västergötland. Hans gravsten (med runinskrift) står på Husby kyrkogård.
- ADALVARD, biskop av Skara i slutet av 1000-talet. Han lade grunden till Skara domkyrka och lär ha utfört många under.
- NILS av Edsleskog i Dalsland, en präst som dödades när han var på väg med den heliga kommunionen till en församlingsbo. En mäktig kyrka – som inte finns kvar – byggdes till hans ära mitt i dalsländska skogen med Skara domkyrka som modell.
- STEN av Skara, en dominikan, död 1482, som ska ha väckt en död soldat till liv så att mannen kunde ta emot absolutionen och så dö i frid.
- De engelska munkbröderna UNAMAN, SUNAMAN och VINAMAN ur cluniacensorden rånmördades av sina tolkar. Den helige SIGFRID återfann deras avhuggna huvuden i Helgasjön och byggde Växjö domkyrka till deras ära. Växjö stifts vapen visar de tre huvudena.

- STENFI, en biskop, Norrlands apostel på 1000-talet. Han kom till Sverige från Bremen tillsammans med den helige Adalvard. Stenfi mördades i Ödemårdens skog. Hans relikier finns i Norrala kyrka.
- Ett antal personer i kretsen kring heliga BIRGITTA räknas som helgon, förutom hennes döttrar KATARINA AV VADSTENA och INGEBORG (som blev nunna i Riseberga kloster) även den store teologen MATTIAS av Linköping, den svenska medeltidens lärdeste man, som skrev förordet till Birgittas Uppenbarelser. Han var Birgittas första biktfader och påverkade henne mer än någon annan. Hans bok *Homo conditus* om den kristna människan ville hjälpa predikanterna i deras uppgift (svensk översättning 1986 med titeln *Vägen till Jerusalem*, Katolska bokförlaget), och hans *Apokalypskommentar* beundrades av Nicolaus Cusanus och den helige Bernardino av Siena (som firas 20/5). PETRUS OLOVSSON från Skänninge var birgittinordens första generalkonfessor (= förman för birgittinmunkarna) och PETRUS AV ALVASTRA, var prior i Alvastra kloster, vars ruiner ännu ses några kilometer söder om Vadstena. Det var denne prior som nedtecknade Birgittas uppenbarelser efter hennes diktamen. Slutligen biskoparna HEMMING av Åbo och NILS HERMANSSON av Linköping. Dessa två saligförklarades år 1499 av påven tillsammans med de heliga BRYNOLF av Skara och INGRID av Skänninge.

Det finns fler. I Carl Henrik Martlings bok *En svensk helgonkrönika* (Artos 2001) kan man läsa om många lokala eller "folkliga" helgon som vördats i katolskt tid. T.ex. den helige BJÖRN från Klockrike i Östergötland. "Helge bror Björn" eller "de fattigas fader" kallades denne präst, som omkom på väg med kommunionen till en sjuk när han föll av hästen. Helgonets kropp flyttades ca år 1400 till Linköpings domkyrka, där den vilar i ett sidokapell under en stenplatta med runbokstäver.

Övriga kända svenska helgon är Heliga ELIN (Helena) av Skövde, kung ERIK, BOTVID, DAVID AV MUNKTORP, ESKIL, samt ELISABETH HESSELBLAD från vår egen tid.

Till Sveriges skyddshelgon får vi även räkna den helige kung OLAV av Norge och 200-talsdiakonen LAURENTIUS från Rom ("Sankt Lars"). Bland de (ännu) icke-kanoniserade får vi komma ihåg dem från vår egen tid som verkat för kyrkan i Sverige. En av dem blev senare martyr: den unge prästen Ragheed Aziz Ganni, som mejades ner av islamiska terrorister på gatan i Bagdad den 3 juni 2007 tillsammans med tre subdiakoner.

Högt över alla helgon som ber för Sverige står Guds moder Maria. Den 22 mars 2014 invigde katolska biskopar från Norden tillsammans med kardinal Koch från Rom våra nordiska länder till Marias obefläckade hjärta, en förnyelse av den historiska vigningen som den helige påven Johannes Paulus II – en stor Sverigevän – förrättade 25 år tidigare under sitt besök i Norden. Efteråt hölls en högtidlig vesper i Lunds domkyrka där även biskopar från Svenska kyrkan deltog.

Helgonen är en stor skara som ingen kan räkna, av alla folk och stammar och länder och språk (Upp 7:9). De flesta av dessa som står inför Guds tron är glömda av människor på jorden och bara kända av Gud. Vad vi är, var de. Vad de är, kan vi bli.

Kyrkans bön på denna dag:

Fader i himlen, hör de böner som bärs fram av den saliga Gudsmodern Maria, dina heliga martyrer Lars och Erik, den heliga Birgitta och alla dina helgon för Sveriges land och folk. Håll din hand över oss, välsigna och skydda oss i alla faror, och låt ditt rike komma mitt ibland oss.

Särskilda läsningar denna dag: 5 Mos 8:11-19 och Matt 6:25-33

25 september SERGIUS av RADONEZ (1314-1392)

Den helige SERGIUS av RADONEZ vördas, trots den stora schismen 1054, i både den ortodoxa och den katolska kyrkan. Som ung levde han samma isolerade asketiska liv som ökenfäderna (se Antonius 17/1) fast i det ryska klimatets kyla, blåst och regn. Unga män slöt sig till honom och Sergius grundade kloster. Självt var han tillbakadragen, och varken hans liv eller död var uppseendeväckande. Källorna ger intryck av en ”normal” munk. Han verkar inte ha haft några särskilda begåvningar eller förmågor – förutom detta: att ge vägledning som ingen annan. Politiska och kyrkliga auktoriteter sökte sig till den kloke mannen för råd. Efter sin död, i dag år 1392, blev han ett av Rysslands mest vördade helgon. Hans namn nämns alltid i den rysk-ortodoxa mässans liturgi. Den ryske prästen och universalgeniet Pavel Florenskij dödades av myndigheterna i Gulag 1937 för att ha vägrat avslöja var Sergius relik förvarades. Sovjetmakten var rädd för Sergius inflytande, 545 år efter hans död. Vem var mäktigast?

Be för oss, helige Sergius, om den helige Andes gåvor, så att de i oss blir till nytta också för våra medmänniskor: vishetens och förståndets Ande, rådets och

styrkans Ande, kunskapens och fromhetens Ande, gudsfruktans Ande. Be om enhet mellan de två kyrkor som båda vördar dig som helgon. Amen.

26 september KOSMAS och DAMIANUS (dödade ca 305)

Jesus var gratisläkare och så även de heliga KOSMAS och DAMIANUS, tvillingbröder från Syrien. Förutom att erbjuda kostnadsfri vård berättade de öppet om sin kristna tro. Det kostade dem livet år 305 under kejsaren Diocletianus förföljelse av kristna. Bara få år efter detta (313) kom ediktet i Milano som gav kyrkan friheten. Kosmas och Damianus och oräkneliga andra hade med sina liv banat väg för denna stora omvälvning, men fick inte själva uppleva den.

Påven Felix IV uppförde på 500-talet till minne av de två bröderna en basilika på självaste Forum Romanum – delvis av ett gammalt Romulustempel. Den kan ses än i dag. Den var ett kristet svar på den hedniska kulten av två andra bröder, Castor och Pollux, vars tempel hade legat i närheten.

Många läkarhelgon har genom tiderna gjort som de två heliga bröderna och misstänkts för att vara revolutionära och blivit dödade. Hur många sådana har det inte funnits?

Kyrkans bön på denna dag:

Din är äran och härligheten, Herre vår Gud, du som har skänkt dina heliga martyrer Kosmas och Damianus seger över döden, du som i din outhärliga försyn har gett dem evig ära och inte upphör att göra väl mot oss, genom din Son, Jesus Kristus.

Särskilda läsningar denna dag: Vish 3:1-9 och Matt 10:28-33

27 september VINCENT DE PAUL (1581-1660)

Den helige prästen VINCENT DE PAUL (eller ”Depaul” som han själv skrev – det var inget adligt namn som man kunde tro) var bondsonen som blev rådgivare åt 1600-talets kungligheter. Han var samtidigt nära många utsatta människor på samhällets botten. Han brukar berömmas för sina enorma insatser för fattiga i dåtidens Frankrike. Få vet att han som ung präst togs av pirater och såldes som slav i Tunis. Han omvände sin tredje ägare och återvände med sin nya trosfrände efter två år. De tog sig över Medelhavet i en roddbåt.

Den begåvade sonen till en vanlig lantbrukare hade prästvigts redan som 19-åring. Vincents predikningar ledde många till biktstolarna. Många blivande präster samlades regelbundet hos honom bara för att lyssna. Han hade en vinnande förmåga att få människor med sig i sitt engagemang för utsatta och utstötta. När han med tiden blev änkedrottningens rådgivare kunde hans arbete finansieras i stor skala: fattiga, sjuka, fångna, galärslavar, föräldralösa barn och ensamma gamla fick stöd av prästen och hans medarbetare. Åtskilliga gemenskaper skapades av honom: mest känd är Missionskongregationen, de s.k. lazaristerna eller vincentianerna (för präster), samt Barmhärtighetens systrar, som skulle verka ute i slummen (förr i världen kändes de igen på sin väldiga vita, segelliknande huvudbonad, idag ersatt av en mer praktiskt dräkt). Att kvinnor som vigtt sitt liv åt Gud gick omkring ute på gatorna var provocerande på den tiden. Men allt för de fattigas väl! Till och med bönen fick komma i andra hand när en fattig behövde hjälp. Den helige *Benedikt* lärde tvärtom att *ingenting får gå före gudstjänsten* – kyrkans tradition har olika kallelser och helig kan man bli på många sätt!

Helgonet Vincent var stor människokännare. Drottningen som ville göra gott mot de fattiga men tvekade om hon skulle offra sina diamanter, fick en mild kritik som också var en finurlig komplimang: ”En drottning”, sade han, ”behöver inga smycken.”

Monsieur Vincent – som man kallade honom – visste vad ofrihet och fattigdom var och predikade solidaritet. Tidens mäktiga gillade honom men glömde snart hans ord. Missnöjet jäste i de breda lagren. Hundra år senare drunknade monarkin i franska revolutionens blodbad.

Ur ett brev av den helige Vincent de Paul:

Tjänsten åt de fattiga måste gå före allt annat och utföras utan dröjsmål. Om en fattig behöver medicin eller annan vård under bönetiden, gå då lugnt till honom och stå Gud till tjänst med det som behöver göras där, som om ni för Guds skull går från Gud. Ni underlåter en gudstjänst för att utföra en annan tjänst åt Gud. Kärleken står högre än alla regler. Allt måste vara inriktat på kärleken. Vad hon bjuder måste vi göra. Låt oss i synnerhet söka upp de mest övergivna. De är givna oss som herrar och mästare.

Kyrkans bön på denna dag:

Himmelske Fader, du rustade den helige prästen Vincentius med apostolisk kraft till hjälp för de fattiga och till fostran av kyrkans tjänare. Håll oss brinnande, som han, i anden, så att vi älskar det han älskade och lever som han lärde.

28 september VENCESLAUS (ca 904-929)
LAURENTIUS RUIZ OCH HANS FEMTON
FÖLJESLAGARE (dödade på 1630-talet)
LIOBA (ca 710-782)

Den helige VENCESLAUS (WENCESLAUS eller VÁCLAV), en ung hertig över Böhmen (i nuvarande Tjeckien), var en av Europas högst bildade furstar i början av 900-talet, då landets kristnande ännu var i sin linda. Han blev det första slaviska helgonet, uppfostrad i den kristna tron av sin farmor Ludmilla, som hade döpts av den helige Methodios (se 14/2). Den äldsta gammalaviska legenden om honom beskriver honom som en typisk god kristen härskare:

Genom Guds nåd var han fullkomnad i tron. Han gjorde väl mot alla fattiga, klädde de nakna, vårdade sig om de törstande och tog emot främlingar enligt evangeliets ord. Han tålde inte att man gjorde orätt mot änkorna, han älskade alla människor, fattiga och rika, han ställde sig i Guds tjänares tjänst, han smyckade många kyrkor.

Venceslaus ville driva kristnandet framåt med full styrka, men hans egen broder Boleslav och ett parti som ville låta vissa hedniska värderingar vara kvar lockade honom i en fälla. Venceslaus bjöds av brodern till invigningen av en Sankt Mikaelsskyrka. Vid dörren vänder helgonet sig om och tackar sin broder för en tjänst han gjort honom dagen innan. ”Nu skall du få se något ännu bättre!” ropar denne och hugger honom med sitt svärd, likt Kain som överföll Abel (1 Mos 4:8-9). Venceslaus hinner fråga: ”Vad menar du?” innan han kastas till marken. Han reser sig och flyr men Boleslavs män får tag i honom och fullbordar mordet. Det sägs att Venceslaus sista mumlande ord var: ”Broder, må Gud förlåta dig”. Den svekfulle Boleslav ångrade och omvände sig faktiskt då han gripit makten. Han byggde ett kapell till broderns ära och främjade värden av Venceslaus som helig martyr.

Tjeckien är i dag ett av Europas mest avkristnade länder, med en stor andel icke-döpta i befolkningen. Den kommunistiska tidens kyrkoförtryck och sekulariseringstvång var framgångsrikt – helt olikt grannlandet Polen, där det misslyckades totalt. Landets första president efter Sovjetimperiets sammanbrott år 1989 var en namne till den helige Venceslaus, *Václav Havel*. Hans vänskapliga relation till den helige påven Johannes Paulus II berodde kanske på att de hade så många intressen gemensamt. Så var båda två i grunden filosofer som gillade teater och poesi. Båda ville främja en civilisation som byggde på en

sanningens kultur efter de mörka decenniernas förljugna diktatur i skuggan av Sovjet. Denna vänskap skulle ha glatt den helige Venceslaus som sökte orientera sig västerut genom att stärka sin kyrkas band till påven i Rom.

Kyrkans bön på denna dag:

Himmelske Fader, du lärde den helige martyren Venceslaus att sätta himmelriket före jordisk makt. Hör nu hans bön för oss och lär oss att förneka oss själva, så att vi håller fast vid dig av hela vårt hjärta.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Pet 3:14-17 och Matt 10:34-39

Också idag:

LAURENTIUS RUIZ OCH HANS FEMTON FÖLJESLAGARE. Den helige martyren LAURENTIUS (Lorenzo) RUIZ är det första helgonet från Filippinerna. Som kristen i 1600-talets Japan levde han farligt. Han och 15 andra kristna martyrer dödades mellan 1633 och 1637 och helgonförklarades 1987. Liksom många andra trogna kristna dömdes han för att vägra följa lagens krav att alla skulle trampa föraktfullt på en s.k. *fumie*, en bild av Jungfru Maria och Jesusbarnet. Straffet för att låta bli var att brännas över svag eld. De som efter några dagar var vid liv halshöggs. Så gav Lorenzo sitt liv för Kristus i dag, år 1637. De övriga 15 heliga martyrerna är:

DOMINIC IBANEZ DE ERQUICA (spansk dominikan)

FRANCISKUS SOYEMON (japansk dominikan)

JAKOB KYUSHEI GORUBIOYE TOMANGA (japansk dominikan)

MICHAEL KURIBIOYE (japansk kateket)

LUCAS DEL ESPÍRITU SANTO (spansk dominikan)

MATTIAS KOHIOYE (japansk dominikan)

MAGDALENA AV NAGASAKI (japansk augustin av tredje orden)

GIORDANO ANSALONE (italiensk dominikan)

THOMAS HIOJI ROKUZAYEMON (japansk dominikan)

MARINA FRÅN OMURA (japansk dominikantertiär)

ANTONIO GONZALES (spansk dominikan)

MICHAEL DE AOZOAZA (spansk dominikan)

GUILLAUME (fransk dominikan),

VINCENT SHIWOZUKA (japansk dominikan) och

LAZARO AV KTOTO (japansk lekman).

Till dessa 16 helgon från 1500- och 1600-talet ska läggas 231 andra som redan tidigare har kanoniserats. Men dessa är representanter för en mycket större skara japanska martyrer som ingen kan räkna (jfr Upp 7:9).

Kyrkans bön på denna dag:

Skänk oss, Herre, något av den uthållighet i det goda som du gav åt den helige Laurentius och hans följeslagare, ty i ditt rike prisas de saliga som lider förföljelse för rättfärdighetens skull.

Särskilda läsningar denna dag: 1 Joh 5:1-5 och Joh 12:24-26

Också idag:

I medeltidens klostervärld kunde kvinnor studera precis som män. Den heliga LIOBA införde middagsvila för sina systrar så att de bättre kunde ägna sig åt studier. Hon var släkt med den helige Bonifatius och hjälpte honom i missionen i 700-talets Tyskland. Den vackra och hjärtegod pedagognunnan utbildas med bok och klocka i handen. Bön och arbete är vår livsuppgift – i rätt balans och utan överdrifter.

Heliga Lioba, du lämnade ditt trygga klosterliv i England för att bistå den unga tyska kyrkan genom att grunda kloster och främja bildning och föra evangeliets ljus till nya människor. Be att det verk du påbörjat, som burit så rik frukt, aldrig upphör utan att trons låga må hållas levande för alla kommande släkten.

29 september **ÄRKEÄNGLARNA S:T MIKAEL, S:T GABRIEL OCH S:T RAFAEL, fest**

Ärkeänglarnas namn pekar alla mot den Skapare som de tjänar. De tre namnen betyder "Vem är som Gud?", "Guds kraft" resp. "Guds läkedom". Från Bibeln vet vi att det finns sju sådana särskilt mäktiga änglar framför Gud (Upp 8:6), men Bibeln ger oss bara namnen på dessa tre.

I dagens första läsning (Dan 7:9-10, 13-14) står vi inför den storslagna scenen då Guds himmelska hov, hans myriader av änglar, sammanträder för att en gång för alla rädda gudsfolket från hedniska imperiers förtryck på jorden.

Människosonen visar sig. Denne räddare har en viss likhet med ärkeängeln Mikael (se Dan 12:1) men är ingen ängel: Daniel ser honom som **en människa** och vi kristna inser att han är **JESUS, mäktigare än änglarna** (Hebr 1:4). Väljer

man den alternativa läsningen ur Uppenbarelseboken (Upp 12:7-12a) möter vi däremot ärkeängeln Mikael som störtar Satan ner från himlen (jfr Luk 10:18) där han sedan urtiden försökt anklaga människor inför Gud (jfr Job kap. 1). Johannes berättar att djävulen nu rasar på jorden. Han syftade på den förföljelse av kyrkan som han såg kring sig. Det är tröstande ord: ”Skräms inte av det ni just nu upplever i romerska regimens källarhål. I den andliga världen sker raka motsatsen. Kristus segrar!” *Kvinnan som hade fött sin son* (v. 13) kan knappast vara någon annan än **jungfru Maria** som Johannes enligt traditionen tog hand om efter Jesu död (Joh 19:26-27). I denna vision är Maria dock symbol för *hela kyrkan som jagas av djävulen*. Ormen skulle enligt Guds ord i Paradiset för alltid sträva efter att hugga Evas avkomma i hälen (1 Mos 3:15). Men Maria (kyrkans urtyp), den ”nya Eva”, får *örnens vingar*, Guds särskilda beskydd liksom Israels barn fick under ökenvandringen (2 Mos 19:4; 5 Mos 32:11-12). Vår tro på *Marias upptagning till himlen* harmonierar med denna bild (*Katolska kyrkans katekes*, nr 966, 974). Skaror av änglar (”vingarna”) ledsagade henne alltid, även vid livets slut. Så ska de också ledsaga kyrkan, Kristi brud, till paradiset. Vi själva ska få se detta om vi fasthåller den tro på Jesus som aposteln Nathanael, *en sann israelit, en som är utan svek*, bekänner i dagens evangelieläsning (Joh 1:47-51). Är vi än på flykt, fattiga och hemlösa som en gång Gamla testamentets *Israel* (= patriarken Jakob) omges vi ändå av änglar, och Herren själv står där och säger: *Jag skall vara med dig och skydda dig vart du än går* (1 Mos 28:15).

Mikael beskrivs hos profeten Daniel (Dan 10:13, 21; 12:1) som en änglafurste, en beskyddare och hjälpare för Guds folk Israel. På Nya testamentets tid sågs han som den förste bland änglarna. Han bekämpar gudsfolkets fiender och är än idag kyrkans stora beskyddare mot alla onda andar som grasserar i världen för att störta våra själar i fördärvet. Mikaelns seger ska bli fullständig en gång, som vi hör i första läsningen (se ovan). Judarna tänkte att det var han som skulle inleda uppståndelsen med en basunstöt (och så menar nog även Paulus i 1 Thess 4:16). Judasbrevet (v. 9) bevarar minnet om en strid mellan honom och djävulen om Moses lik. Mikael är den katolska kyrkans stora, osynliga försvarare. Han anropas även för att bistå döende och för att man själv ska uppnå en god död. Så även för själarna i skärselden, för kyrkogårdar och mot blixtar och oväder. Mikael skyddar mot djävulens angrepp. Kända heliga platser förknippade med Mikael är vallfärdsorten *Sant'Angelo* på Monte Gargano i södra Italien, där ärkeängeln ska ha visat sig 492, och det berömda klostret *Mont Saint-Michel*, byggt på en klippö vid Atlantkusten.

Gabriel är ängeln som hade det utomordentliga uppdraget att bebåda Jesu födelse, men även förelöparens, Johannes döparens födelse (Luk 1:19, 26). Som förberedelse för dessa händelser hjälpte han profeten Daniel att förstå de gåtfulla profetiorna från Jeremias bok om Frälsarens ankomst (Dan 9:20 f). Gabriels

möte med jungfru Maria, där den unga kvinnan på mänsklighetens vägnar säger ja till Gud och Ordet blir kött i henne, är vändpunkten i frälsningshistorien, *inget ögonblick sedan världens skapelse var mera avgörande*. Under Gabriels särskilda skydd står alla som på något sätt bär bud, brevbärarna och de som arbetar med medierna. Barnlösa makar ber till Gabriel.

Rafael spelar en viktig roll i *Tobits bok*. Vi lär där känna honom som läkedomens ängel och trogen ledsagare på en farlig resa. Så blev det Rafael som alla *resande*, inte minst utvandrare, anropar. Likadant apotekare och människor med *ögonsjukdomar* (Tobit botas från en ögonåkomma i Tob 11:7-14 med hjälp av ett läkemedel som Rafael hade kunskap om). Må han be för oss att även våra *hjärtans ögon* öppnas så att vi allt mer inser trons sanning.

Varje ängel överträffar allt vi kan förstå, så mycket mer Guds ärkeänglar. Går det att förnimma dem? Det går i alla fall att vara *medveten* om dem. Lev djupt förankrad i Bibeln och kyrkans lära, så får du erfara att du är omgiven av mäktiga och goda krafter. Gillar du höststormens sus i träden eller medvind på vägen? Tänk då på Guds änglar: på samma sätt ruskar de om världen och undanröjer hinder på din väg mot Gud. Tänk på deras styrka, tacka dem för deras hjälp, och prisa Gud i allt.

Kyrkans bön på denna dag:

Himmelske Fader, i underbar visdom gör du både änglar och människor till dina tjänare. Hör vår bön, och låt os här på jorden leva under änglarnas beskydd, så att vi en gång kan tillbe dig tillsammans med dem i himlen.

Särskilda läsningar på denna dag: Dan 7:9-10, 13-14 - alternativt Upp 12:7-12a – samt Joh 1:47-51

30 september HIERONYMUS (ca 347-420)

Få meter från Kristi födelsegrotta i Betlehem slog han sig ner efter många års sökande efter en plats som både kunde ge andlig ro och möjlighet att studera och skriva – den helige HIERONYMUS, asketisk och beslutsam kristen med ovanligt häftigt temperament. Han gick rakt på sak och det är svårt att inte gilla honom. Lat var han inte: 117 teologiska skrifter är bevarade av hans hand. Vid sidan av den helige Augustinus var han Västerlandets mest betydande kyrkofader. Till karaktären var de helt olika. En brevväxling mellan dem har översatts till svenska i *Svenskt patristiskt Bibliotek*, band III (Artos bokförlag).

Där märker man hur den finkänslige och lärde Augustinus och den lätt irriterade – och lika lärde – Hieronymus talar förbi varandra.

Hieronymus föddes antagligen 342. Föräldrarna var rika kristna. Han fick dåtidens retoriska och litterära utbildning i Rom, där han valde att ta emot dopet. Enligt honom själv begick han många synder i sin ungdomstid – vi vet inte vilka (han skrev ingen självbiografi som Augustinus). Under bildningsresor i västra Europa bestämde han sig för ett liv helt vigt åt Kristus: för honom innebar det celibat och botövningar. En tid tillhörde han en andlig kommunitet av likasinnade, däribland hans syster, men 373 lämnade han besviken gemenskapen av okänd anledning. Han längtar österut, till ökenfädernas värld, där han vill leva det eremitiska livet i ensamhet med Gud. Under fem år med hårt manuellt arbete, botövningar och studier (bl.a. i hebreiska) försöker han övervinna sig själv. Han flyr sedan även från detta livssätt, förmodligen än en gång besviken på människor i sin omgivning men nog också för att med hela sin teologiska och språkliga kompetens ge sig in i kampen mot de växande kätterierna i villoläraren Areios spår. Hieronymus prästvigs i Konstantinopel på villkor att slippa pastoralt arbete. Den helige påven Damasus i Rom blir uppmärksam på den skarpe debattören och kallar honom till Rom för att delta i synoden där 382. Bibelkunnig som han är blir han snart medarbetare som påven inte kan vara utan. Hans stränga kritik av de romerska prästernas livsföring skaffade honom många fiender. Han blir sjuk i magsmärtor – av stress?

Påven Damasus ger Hieronymus det viktiga uppdraget att revidera de latinska bibelöversättningar som cirkulerade, respektive göra en ny enhetsöversättning som kunde användas av vanligt folk i Rom. Hieronymus arbetar då troget många år på detta som blir hans livsverk – även när han efter Damasus död lämnar getingboet Rom för Betlehem där han stannar de resterande 34 åren av sitt liv. Denna latinska bibelöversättning (Vulgatan) blev katolska kyrkans standardtext ända fram till 1900-talet. Den har nu ytterligare reviderats i överensstämmelse med bibelvetenskapens framsteg. Men Hieronymus var föregångare i kravet på vetenskaplighet. Han stod på höjden av sin tids bildning, för att på ansvarigt sätt återge grundtexterna så troget som möjligt, och representerade sin tids ”forskning i framkant”.

Hieronymus lät i Betlehem bygga ett kloster för män som han själv förestod och tre för kvinnor som hans kvinnliga medhjälpare, den heliga Paula ledde, samt härbärgen för pilgrimer. Själv bodde han i en grotta intill Födelsekyrkan, som man kan besöka än i dag. Hieronymus levde ännu när det västliga romarrikets undergång började – germanska stammar intog och plundrade Rom åren 406-407. Flyktingar från Rom fick bo hos honom. De följande årens folkvandringar märktes även i Betlehem, när hunner och araber spred skräck på de heliga platserna. Motståndare inom kyrkan försökte år 416 tysta det besvärliga

helgonet med mord och brand. I dag, år 420, fann den plågade mannen äntligen frid och gick hem till den Herre han vigtt sitt liv och sina mödor åt.

Även jobbiga personer kan göra stora insatser och vara helgon – en tröst för dig som läser detta?

Kyrkans bön på denna dag:

Fader i himlen, du gav den helige Hieronymus en ljuv och levande känsla för varje ord som utgår ur din mun. Undervisa oss nu och ge oss näring genom Skriften, så att vi där finner livets källa.

Särskilda läsningar denna dag: 2 Tim 3:14-17 och Matt 13:47-52.